

használni és szintén magyar nyelven kitölteni. A tanulók számára kiadandó értesítő könyvek és bizonyítványok hármily jellegű elemi népiskolánál magyar nyelven állítandók ki.

Az iskolafenntartónak azonban jogában áll ezeket a magyar nyelv mellett hasábosan a megállapított tannyelven is kitölteni.

34. § A jelen törvénynek 9., 17. első pontja, 18., 19., 24., 25., 26., 33. és 35. §-ainak rendelkezései az 1868. évi XXVIII. tc. IV. fejezete értelmében a magánosok és társulatok által fenntartott népiskolákra is alkalmazandók.

Ha ilyen iskoláknál alkalmazott tanítók községi vagy hitfelekezeti iskolához átvétetnek, a jelen törvény 2. §-ában megállapított alapfizetésen felül, legfeljebb 1893. évi október 1-től kezdve számítható összes szolgálati idejük figyelembevételével, a jelen törvény 3. §-a értelmében megállapítandó korpótlékokra is igényel bírnak.

35. § A jelen törvényben foglalt rendelkezések a tanítónőkre éppen úgy alkalmazandók, mint a tanítókra, nemkülönbben kiterjednek a hitfelekezeti népiskoláknál működő szerzetesrendi tanítókra és tanítónőkre a jelen törvényben a tanítók képzésére vonatkozólag megállapított feltételek, továbbá e törvény 16., 17., 18., 19., 20., 30. és 32. §-ai. Ezen tanítók és tanítónők illetményei a törvényes kellekek fennállása esetén, a 14. § intézkedéseinek szemmel tartásával, egyéenként szerzeteseknél 900, szerzetesnőknél 700 koronából álló, további változás alá nem eső összegge egészítettnek ki, ha azt kérelmezik. Az ezen számítási alapon egy-egy iskolára nézve megállapított segély egy összegben az iskolafenntartónak kezeihez utalványoztatik ki. A segélyre való igény megállapításának, valamint az eskütétel körüli eljárásnak módját a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletileg állapítja meg.

Ha ilyen iskolákban a 22. § 1. a)---c) pontjai alatt felsorolt hibák észleltetnének, úgy azokra akár élveznek állami fizetésekiegészítést, akár nem, a jelen törvény 26. §-ában körülírt eljárás alkalmazandó.

36. § Jelen törvény 1907. évi július hó 1-én lép életbe, az abból eredő s az 1907. évre eső költségtöbblet a pénztári készletekből fedezendő, s az 1907. évi állami költségvetés XXI. fejezete 20. címének terhére számolandó el.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértőleg azoknak a községi és hitfelekezeti tanítóknak, akik fizetésük kiegészítésére eddig is állami segélyt nyertek, már az 1907. év első felében is az e törvény alapján ugyanez év második felében nyerhető segély terhére és abba beszámítandó előlegeket adhasson.

37. § E törvény életbeléptével az 1876:XXVIII. tc. 7. §-ának 3. és 4. pontja a községi elemi népiskolai tanítók tekintetében, továbbá az 1893. évi XXVI. tc. egész terjedelmében, valamint az 1879. évi XVIII. törvénycikk 4. §-ának utolsó pontja hatályát veszti.

Az 1893:XXVI. tc. 13. § utolsó bekezdésében megállapított államellenes irány meghatározása helyébe ezen törvény 22. § 1. c) pontjában körvonalazott meghatározás lép.

38. §. E törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a pénzügyminiszter bízatnak meg.

23

Iratok a Magyarországi Német Néppárt és a „magyarországi német ajkú szociáldemokraták” 1907. évi programjaival kapcsolatban

A

1907 márc. 15

A Magyarországi Német Néppárt programja¹

A.

Mi, Magyarország német ajkú polgárai, az állam iránt igazolt hűségünk sérelme nélkül fenn akarjuk tartani nemzetiségünket, és ezért állampolgári jogaink lényeges részeként követeljük az összes nemzetiségek védelmére már létező, de be nem tartott törvények szigorú végrehajtását,

¹ Megjelent: Deutschungarischer Volksfreund (Temesvár) 8. évf. 1907. márc. 15. 11. sz. 1—2. old. Eredeti címe: *Programm der Ungarländischen deutschen Volkspartei*. Közölte még: Südbácskaer Zeitung (Cservenka), Verbász und Umgebung.

és evégett új törvények alkotását; annál is inkább határozottan követeljük ezt, mert hiszen magyar hazánk polgáraitól a reánk háruló kötelezettségeknek mindig hűségesen eleget tettünk, s azoknak a jövőben is hűen eleget óhajtunk és fogunk tenni.

B.

Követeljük a nemzetiségi törvény lelkiismeretes, szigorú betartását: ez a minimális mértéke annak, amire kultúránk szabad kifejléséhez, nemzetiségünk akadálytalan tevékenységéhez, és német anyanyelvünk szabad használatához a nyilvános életben okvetlenül szükségünk van, s elhatároztuk annak elszánt védelmét minden törvényes eszközzel.

C.

Különösen követeljük szabad, egyenjogú polgárokként német anyanyelvünk törvényesen indokolt tiszteletben tartását és szabad használatát a községi és törvényhatósági életben; német nyelvű jegyzőkönyvezést, ahol ahhoz jogunk van és anyanyelvünk szabad használatát a törvényes határok között az állami hatóságokkal való érintkezésben.

D.

Tiltakozunk anyanyelvünk templomi és iskolai használatának minden minduntalan megkísérelt korlátozása ellen, és a bennünket e téren megillető önrendelkezési jog minden megsértése ellen, különösen a kultúránk fenntartásához nélkülözhetetlen német tannyelvű népiskolák tekintetében. Amíg az állam nem teljesíti ma is fennálló törvényes kötelezettségét, hogy Magyarország minden lakosának tannyelvén alapítson iskolákat — amit mi fáradhatatlanul követelünk — küzdünk a felekezeti és községi iskolák mindennemű államosítása ellen.

E.

Békében és barátságban óhajtunk élni minden más ajkú polgártársunkkal, és éppúgy tiszteletben akarjuk tartani jogait, valamint az államnyelvre vonatkozó igényeket, amennyire azok a törvény szerint jogosultak, aminthogy megköveteljük a mi jogaink tiszteletét, és eltökéltük, hogy azoknak minden törvényes eszközzel érvényt szerzünk.

F.

Követeljük az egyesülési és gyülekezési jog törvényes rendezését és a hatóságok pártatlan, jóakarató állásfoglalását a német és hazánk minden más nem magyar lakosának politikai és kulturális törekvésével szemben, azonkívül törvényes biztosítékot az ily értelemben hozandó törvény pártatlan végrehajtására.

G.

Követeljük a sajtótörvény szabadelvű alkalmazását a nem magyarok lapjaira is, a kaució megszüntetését, az esküdtszéki eljárás reformját és az ügyészségek részéről eddig tapasztalt jogtalan üldözések beszüntetését.

H.

Követeljük az általános, titkos, közvetlen, egyenlő választójogot és a községenkénti szavazást a képviselőválasztásoknál, igazságosan és célszerűen beosztott, lehetőleg egységes nemzetiségű választókerületekben, távoltartva minden hatósági beavatkozást és választójogi korlátozást, a választások bárminemű anyagi, fuvardíj, megvendéglés és előnyök ígéretével való befolyásolásának legszigorúbb tilalmát és szigorú megbüntetését, és pártatlan közegeket a választás vezetésére.

I.

Követeljük a korhadt megyei választási rendszer reformját és a törvényhatósági autonómia fogalmával űzött visszaélések kiküszöbölését, az alispán és főszolgabíró jelöltetési, a törvényhatósági tisztviselők szavazati jogának felfüggesztését, a megyei nepotizmus megszüntetését, az állami gyámkodás megszüntetését, a városok kiválását a megye gyámságából, egyenjogúságon alapuló valóságos önkormányzatot a törvényhatóságokban és községekben, és a földbirtokok föltétlen hozzácsatolását a községekhez.

K.

Követeljük az államigazgatás egyszerűsítését is, a tisztviselők számának csökkentését és függetlenségüket biztosító szolgálati szabályzatot.

L.

Alapos adóreformot követelünk, pártatlan adókimutatást, progresszív adó bevezetését új, igazságos telekkönyvi felvétellel összekötve, a szövetkezeti törvény reformját és az állami központosítás béklyóitól megszabadítandó szövetkezeti ügy szabad fejlődésének támogatását, továbbá világos illetéktörvény megalkotását.

M.

A parasztság és minden termelő népreteg védelmére és fenntartására településtörvényt követelünk, a vadászati törvény mezőgazdaságra káros intézkedéseinek megváltoztatását, az eladásra alkalmas állami birtokok megváltását a határos község részéről, és az alapítványi jóságok megváltását a bérlők által.

N.

Nemzetiségünknek és nyelvre való tekintet nélkül a magyarországi népek tagjainak minden más jogos követelését, amennyiben az tökéletes polgári és nemzeti egyenjogúság alapján igazi jogállam kiépítéséhez szükséges, igyekszünk bátor harcban a jogért és szabadságért a politikailag egységes, bár különböző népekből álló magyar nemzet állampolgáraiaként, töretlen hűségben a király és a haza iránt, mielőbb győzelemre juttatni, hogy megvalósuljanak a legnagyobb magyar szavai:

Magyarország nem volt, hanem *lesz, lesz* teljes értékű tagja az európai államok családjának, szabad és boldog népek lakhelye.

Budapest, 1907 márciusában

A Magyarországi Német Néppárt Központi Bizottsága

Dr. Krenling Lajos
elnök

ifj. Röser János
elnökhelyettes

(Következik mintegy ötezer Pest-Pilis-Solt, Bács-Bodrog, Temes, Torontál, Krassó-Szörény megyei, vasvári, mosoni, soproni, pozsonyi, szepességi választó aláírása, akiknek teljes jegyzékét lapunk mellékletén közöljük.)

*

A fenti programot, mely minden részletében szigorúan a törvényesség keretei közt marad, tizedikén *Billéden és Bulkeszin* nyilvános gyűlésen *szándékoztunk felolvasni*, hogy további tagok csatlakozását is lehetővé tegyük a *Magyarországi Német Néppárthoz*. Az illetékes hatóságok sajnos mindkét gyűlést, amelyet *összehívói idejekorán bejelentettek* — feltehetően a délmagyarországi képviselő urak felbujtására — *betiltották*. Azonkívül — bizonyára a sokat magasztalt *gyülekezési szabadság* és az úgynevezett „új érat” átlengő „liberális” szellem nagyobb becsületére — huszon négycsendőrt rendeltek ki *Billédre és Bulkeszire*. A Dél-Magyarország minden részéből *Billéd felé tartó bizalmi emberek* *Temesvárra* érkezve természetesen nem tehettek mást, mint hogy lakóhelyükre *visszatértükig Temesvárott* maradjanak, s ott a vendéglőkben egy-egy pohár sör mellett *fesztelen beszélgetésre* gyűljenek össze. Amint értesülünk, a pártvezetőség a *gyülekezési szabadság* korlátozása miatt *panaszt fog benyújtani a belügyminiszterhez*.